

P O R T R E T V A N E E N G E N E R A A L - M A J O O R B . D .

Ter afwisseling van de lange reeks geïnterviewde wetenschapsmensen hebben wij een poging gedaan het portret te schetsen van een militair die veertig jaar lang in actieve dienst is geweest en het daarin tot generaal-majoor heeft gebracht en die nu geschiedenis doceert op een middelbare school.

Waarom juist hem?

Omdat hij, verbonden zijnde aan de staf van het veldleger, in persoon de meidagen heeft meegemaakt. Omdat wij in hem de combinatie militair-historicus aantreffen.

De heer B.Koning toonde zich hogelijk verbaasd dat wij speciaal voor hem een reis van een 600 kilometer maakten, een reis die ons voerde naar Breda, waar de heer Koning en zijn vrouw een zeer geriefelijke flat bewonen. De ontvangst was zeer hartelijk en het gesprek verliep in een ontspannen - wellicht in een iets té ontspannen - sfeer.

De heer Koning kwam op ons over als een ervaren leraar van de oude stijl met een bijna onstuitbare woordenstroom, gelardeerd met een woordgebruik dat soms wees op veertig jaar ervaring militaire dienst.

L E V E N S L O O P .

B.Koning werd geboren op 20 april 1903 te Amsterdam. Hij werd na de H.B.S. te hebben afgelopen in 1921 cadet. Als eerste luitenant bezocht hij de Hogere Krijgsschool, en liep daarbij stage bij de generale staf. Vervolgens werd hij, inmiddels kapitein geworden, leraar aan de K.M.A. Tijdens de mobilisatie en de oorlog was hij verbonden aan het Hoofdkwartier Veldleger, afdeling operatiën. Na de capitulatie aan de distributiedienst. En tenslotte ging hij in krijgsgevangenschap.

Na zijn bevrijding ging hij weer bij de Generale Staf werken. Er volgde een her-scholing in Engeland, en een leraarsbaan aan de Hogere Krijgsschool. Om de lijst voort te zetten: sous-chef staf van het Eerste Legercorps - chef-staf van de Territoriale bevelhebber - als generaal-majoor divisiecommandant 4e divisie - tenslotte inspecteur der infanterie en inspecteur opleidingen.

Tussen de bedrijven door heeft de heer Koning, met het oog gericht op de pensionering na veertig dienstjaren, zijn aktie geschiedenis m.o. gehaald. Na die pensionering volgde dan ook een leraarschap, eerst te Rotterdam, daarna te Maastricht en momenteel te Breda. Nog één jaar lang, tot zijn zeventigste verjaardag, wil de heer Koning geschiedenis blijven doceren.

w a a r o m i n h e t l e g e r

- Waarom bent U in die jaren dat de Nederlandse landmacht bepaald geen goede vooruitzichten bood, in het leger gegaan?

Ik had een oom, een hotelhouder in Dinant. In die stad vindt je nog een gedenksteen waarop staat dat de "hordes saxons" (Duitse troepen afkomstig uit Saksen, red.) op het marktplaatsplein een groep burgers, mannen, vrouwen en kinderen, hebben verzameld en doodgeschoten. Ook mijn nichtje Valentine, een kind van twaalf jaar. Doodgeschoten wegens franctireurschap! Ik zelf was toen ook nog maar een kind van een jaar of twaalf, en dat gebeuren heeft op mij zo'n grote indruk gemaakt dat ik heb gezegd: dat mag nooit meer voorkomen; ik wil ervoor vechten als het moet om zo iets te beletten.

In mijn H.B.S.tijd heb ik altijd getwijfeld of ik nu dokter of officier zou worden. Deze beroepen hebben namelijk veel met elkaar gemeen; zij dienen allebei

de mensheid. Nu zijn er wel eens lieden geweest die tegen mij zeiden: hoe kan jij als officier de mensheid dienen? Wel, wij zitten nu eenmaal in een wereld waar helaas de macht nog steeds boven het recht gaat. De strijd tegen het onrecht, voor het recht, is bij mij uiteindelijk een van de hoofdoorzaken geweest dat ik officier ben geworden. Als je op het standpunt staat laat het kwaad zijn gang maar gaan! doe maar niks!, dan ben je medeschuldig aan dat kwaad. Je moet op een bepaald moment de moed hebben om te zeggen: tot hier toe en niet verder.

Wat de vooruitzichten betreft: ik heb er niet over gepiekerd om rijk te worden. Dat was in die tijd ook heel moeilijk met de aanpassingspolitiek van Colijn, wat verlaging van de jaarwedde inhield en bevordering zonder jaarwedde, waardoor je wel een hogere rang kreeg maar niet dienovereenkomstig betaald werd, de zogenaamde BZJ'ers.

m i l i t a i r i s m e

- Na de eerste wereldoorlog bestond de beweging van "het gebroken geweertje".

Ja, die slogan "geen man en geen cent voor het militarisme", dan vind ik weer zo'n funeste kreet, want als je aan iemand vraagt wat militarisme is, dan staat hij met zijn mond vol tanden. "Ja, die verdomde militairen."

Nee, militarisme is die geesteshouding waarin je alles opoffert aan het militaire. Een goed soldaat moet echter een dienaar zijn van de maatschappij waarvoor en waarin hij leeft.

Een aardig voorbeeld van communistische propaganda was een keer een pamflet dat, gestoken in de onschuldige omslag van het blad "Het Leven" aan de poort van onze kazerne werd uitgereikt. Daarin stond dat een beroepsofficier erger was dan een hyena, want een beroepsofficier is een bewuste moordenaar terwijl een hyena slechts een onbewuste lijkschenner is. Ja, zo ging dat met de propaganda uit die tijd.

n e u t r a l i t e i t

- Wat vindt U van de geoefendheid en het materieel van het Nederlandse leger in de dertiger jaren?

Eigenlijk is het misdadig een zo slecht geoefend en uitgerust leger in een oorlog in te zetten. Ik heb er altijd tegen gewaarschuwd. Het is ook misdadig geweest om daar in de Peeldivisie soldaten te laten vechten met kanonnen (8-staal) die een goed figuur zouden hebben geslagen in de oorlog van 1870, en waarvan bijna niemand meer wist hoe men ze moest bedienen. Die kerels hebben daar de benen genomen, ik neem het ze niet kwalijk, misschien had ik het zelf ook wel gedaan. Het gevoel van machteloosheid is het ergste wat er is.

- De opleiding op de Koninklijke Militaire Academie; voldeed die wel?

De opleiding, de theoretische officierenopleiding als zodanig was goed, gezien in zijn tijd. Wij werden daar opgeleid in de Franse tactiek van de eerste wereldoorlog; Nederlandse officieren gingen ook wel naar de Franse Ecole Supérieure de Guerre in Parijs. Onze Nederlandse voorschriften waren eigenlijk letterlijk van de Franse overgenomen. De Fransen waren tenslotte dé overwinnaars van de eerste wereldoorlog, dat waren de grote mensen op het gebied van de tactiek. Onze tactiek was volmaakt Frans, maar we hadden de middelen niet. Onze afdelingen artillerie waren in grootte een derde van de Franse,

onze divisies hadden veel minder mitrailleurs en veel minder mortieren. Wij hadden een fraktie van de bewapening van de Fransen, en dan kun je ook geen Franse taktiek toepassen.

- Men ging dus feitelijk volledig voorbij aan de Engelse theorieën van iemand als bijvoorbeeld Liddell Hart (Engels krijgstheoreticus, geestelijke vader van de gemechaniseerde oorlogsvoering, waarvan de Duitsers veel hebben overgenomen voor hun "Blitzkrieg", red.)?

Nou, daar ging men niet aan voorbij. Liddell Hart was inderdaad met zijn "Origins of War" en zijn geweldige "Indirect Approach" fantastisch, maar hij was geen officiële persoonlijkheid, want hij schreef als "retired officer" zijn gedachten op in boeken. Achteraf gezien heeft hij het bij het rechte eind gehad.

Eveneens achteraf gezien was een van de kardinale fouten van het timmerwerk van Versailles dat men de Duitsers heeft ontwapend. Want bij de herbewapening kon Hitler beschikken over de meest moderne wapens en regels.

- Had de bezetting van het Rijnland door Hitler repercussies in Nederland?

Met de bezetting van het Rijnland gingen onze ogen pas open, toen de Duitsers gewapend aan onze grens kwamen staan. Dat hadden we trouwens wel kunnen weten als we "Mein Kampf" hadden gelezen. Je kunt van Hitler zeggen wat je wilt, hij was een anti-christ, maar hij heeft precies beschreven wat hij wilde doen en wat hij zou doen. Wij geloofden het eenvoudig niet. Na de bezetting van het Rijnland moest ik in burger aan de IJssel gaan verkennen, waar de eenheden op strategische punten ondergebracht zouden kunnen worden. Er werden niet eens verdedigingsmaatregelen getroffen; die kwamen pas in 1938. Toen kwam er wat modern geschut bij. Wij hebben de premie voor onze onafhankelijkheid niet willen betalen en de rekening daarvoor werd ons in 1940 gepresenteerd.

- Hoe ziet U het ontstaan van de tweede wereldoorlog?

De tweede wereldoorlog is niet het resultaat geweest van een bewapeningswedloop, maar meneer Hitler, onzaliger gedachtenis, heeft alleen een kans gekregen omdat het Westen te slap en te verdeeld was om hem tijdig een halt toe te roepen, het isolationisme van de Verenigde Staten, de "balance of power" politiek van Engeland, de politieke verdeeldheid in Frankrijk en daarbij nog de Franse Maginot-mentaliteit, de ervaring van vier jaar stellingenoorlog. Het defensief was in de eerste wereldoorlog verreweg superieur aan de aanval. Al die aanvallen in de eerste wereldoorlog mislukten en daardoor was men er van Franse zijde van overtuigd dat het defensief het uiteindelijk van het offensief had gewonnen. Dat is de aanleiding geweest dat ze, toen ze hem begonnen te knijpen voor het opkomende Hitlerdom, het niet in de aanval maar in de verdediging zochten. Maar uiteindelijk brengt slechts de aanval de overwinning, en dat beginsel hebben de Fransen genegeerd. Er was in Frankrijk maar één man die geprotesteerd heeft tegen de Maginot-mentaliteit: de Gaulle met zijn slogan "assez de beton, plus d'ailles".

- Welke consequenties had de Nederlandse neutraliteitspolitiek voor de Nederlandse taktiek?

De neutraliteitspolitiek had een volmaakt waanzinnige strategische oorlogsopstelling in 1939-40 tot gevolg. Een van de grote beginselen van de strategie is concentratie van krachten (Von Clausewitz). Als je een opdonder geeft, moet

moet je een goeie geven. We verdeelden onze krachten naar alle kanten omdat we, als we volkomen neutraal wilden zijn, ook legeronderdelen tegen België en Engeland moesten opstellen. Toen we in '39 in de Grebbelinie kwamen was daar niets. We hadden verder nog de Vesting Holland, de strategische linie langs de IJssel, kust- en grenstroepen. In het zuiden was het hetzelfde. Een hopeloze verdeeldheid. Splitsing van krachten: dat is altijd fataal. Daarbij kwam dat de Duitsers volkomen op de hoogte waren van al onze opstellingen. Ik herinner me nog de laatste grote manoeuvres in de herfst van 1938, tussen Bergen op Zoom en Breda. Ik was belast met het begeleiden van de militaire attachés. Die zagen het als een leuk uitstapje op staatskosten, borreltje hier, etentje daar. Ze vatten het allemaal op als een pleziertochtje, behalve één: de Duitse militaire attaché Freiherr Geier von Schweppenburg. Hij was de enige die mij vragen stelde. Het bleek me dat die man zijn vak verstond, en dat heb ik ook gerapporteerd. Na de oorlog heb ik het rapport gelezen dat hij naar Berlijn had gestuurd. Daarin stond dat het Nederlandse leger niet tot enigerlei offensieve aktie in staat was en dat het defensief een week kon standhouden, en dan nog in een voorbereide stelling. Deze konklusie is ook een van de redenen geweest dat Hitler bij de opstelling van Fall Gelb (het plan voor de verovering van Westeuropa, red.) gezegd heeft: die Nederlanders - ha, ha - daar loop je overheen. Nou, dat is toch niet helemaal zo geweest. (Zie voor de visie van de heer Koning op de Nederlandse oorlogsmaatregelen van 1919-1939 uitgebreid zijn artikel "Het gebroken geweertje" in het Bericht van de Tweede Wereldoorlog, deel I, no.6.

m e i d a g e n

- Hoe heeft U 10 mei 1940 beleefd?

Ik zat toen in het hoofdkwartier veldleger te Zeist en ik werd wakker van het geronk van de overvliegende vliegtuigen. Ik schrok me te pletter. Ik voelde me helemaal geen held die op het veld van eer een roemvol bestaan zou verwerven. Uiteindelijk moet je je echter vermannen; je hebt je plicht. Van de overval op Noorwegen hadden wij vernomen dat die lui met parachutisten het hoofdkwartier overvielen om zo het hoofd van de romp te scheiden. En zonder leiding begint een leger niets. Ik dacht dus dat er hier ook al parachutisten waren. Op elke hoek van de straat ging ik op mijn buik liggen en stak op een stok mijn helm om de hoek. Als er dan niet geschoten werd, stak ik mijn hoofd om de hoek, keek nog eens goed en rende naar de volgende hoek. Zo kwam ik hijgend en puffend op het hoofdkwartier aan.

Dit hoofdkwartier lag op een tactisch geheel verkeerde plaats. Tijdens de Noorwegen-crisis bedacht de commandant veldleger, baron van Voorst tot Voorst, een fijne kerel, dat men er goed aan zou doen een geheime commandopost te bouwen. Te Linschoten. In geval van oorlog moesten we daarnaartoe gaan. Maar de oorlog kwam zo onverwachts dat niemand daaraan dacht, en tenslotte meende de c.v. dat men niet de soldaten kon laten standhouden en zelf vertrekken, in de eerste oorlogsuren. Dat was overigens maar goed ook, want de Duitsers wisten precies waar de geheime commandopost lag, en zij bombardeerden de oude commandopost in Zeist niet, omdat ze zich niet konden voorstellen dat wij daar nog zaten.

- Hoe was het moreel van de troepen in deze meidagen?

Het moreel was aan de ene kant volmaakt zoek, aan de andere kant steeg het tot enorme hoogte. Iedereen kneep 'm. Er zijn lieden geweest die tegen een geweldige overmacht en tot de laatste kogel en tot de laatste snik hebben gevochten.

Een vriend van mij is in de Grebbelinie met de klewang in de vuist gestorven. Maar in tegenstelling tot de Duitsers ontbrak het bij onze troepen aan elan.

- Is het optreden van de generaal-majoor der artillerie Harberts in die dagen nu wel zo excessief?

U moet niet vergeten dat wij totaal geen ervaring hadden. De klap kwam nu op zijn hoofd, want de grote klap is op de Grebbeberg gekomen. (Harberts was de commandant van het 2de legercorps dat o.a. de Grebbeberg had bezet, red.). Nou ken ik Harberts persoonlijk heel goed, ik heb onder hem gediend. Hij is nu dood, en over de doden niets dan goeds; ik vind het unfair hem hier af te gaan kraken. Voor de oorlog heb ik onder hem gediend, het was een keiharde vent. Je stond af en toe te rillen en te beven, het was een oude ijzervreter. Deze man kreeg nu het drama van de Grebbeberg te verwerken, en ik weet niet of een ander het er beter van af gebracht zou hebben.

- Zou zijn optreden een paniecreactie geweest zijn?

Hij was er te keihard voor. Ik ben er rotsvast van overtuigd dat hij niet in paniek was. Hij was achteraf wel gebroken. Hij vond het wel verschrikkelijk. Dat hele geval met die sergeant Meijer kan ik me van hem als persoon en rekening houdende met de omstandigheden indenken dat hij zo gehandeld heeft. Hij zag de zaak ineensstorten, en hij wilde coûte que coûte de zaak handhaven, want de hele Grebbelinie viel of stond met de Grebbeberg en dat was juist zijn ressort. Hij heeft tot het uiterste geprobeerd zijn troepen stand te laten houden.

- Even er tussendoor, hoe vindt U deel II en deel III van De Jong's Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog ?

Goed, heel goed. De Jong is een vriend van me, ik heb wel met hem samengewerkt.

- Zijn De Jong's boeken waarheidsgetrouw?

(peinzend) Ja...ja...ja...

- Ook in de controverse Winkelman-Reijnders?

Ja, ik geloof niet dat daarover de volledige waarheid al bekend is. De tegenstelling Winkelman-Reijnders, die was er zonder enige twijfel. Nou, niet de tegenstelling Winkelman-Reijnders. Het was de tegenstelling Reijnders-Dijxhoorn (Dijxhoorn was minister van defensie in het tweede kabinet De Geer, red.). Winkelman heeft tenslotte op verzoek van Dijxhoorn het opperbevel op zich genomen, omdat hij wel mee wilde gaan met de ideeën van Dijxhoorn. Ik heb onder beiden gediend, en ik heb meer respect voor Winkelman. Ik bedoel dit niet denigrerend voor Reijnders, maar Winkelman was toch meer een kerel uit één stuk. Reijnders was meer de diplomaat, de voorzichtige; een knappe vent hoor, hij heeft de hele moeilijke taak om uit een vredesapparaat een oorlogsleger op te bouwen heel goed volbracht. Dat lag hem wel, het organiseren. Overigens, strategisch gezien vind ik de opvatting van Winkelman-Dijxhoorn juist dan die van Reijnders. Reijnders was erfelijk belast, hij kreeg in 1939 van de regering de opdracht naar alle kanten front te maken. Maar in februari 1940, toen men de situatie beter kon overzien, zei men: we moeten van die versplintering af en langzaam maar zeker gebourde dat ook. Toen kregen we de vergrote Vesting Holland onder Winkelman. Men moest echter voorzichtig zijn, want noch de Duitsers noch de geallieerden mochten de indruk krijgen dat de neutraliteit niet volledig was.

- Hoe keek men aan tegen het vertrek van het koninklijk huis?

Ik heb dit zelf als zeer onaangenaam ervaren. Ik vond het ongelooflijk rot. Ik zag het niet als verraad, maar je voelde wel: de zaak is bekeken. Dat heeft het moreel van de troepen zonder enige twijfel beïnvloed. Achteraf heeft het ons een koningskwestie gescheeld, vergeleken met België tenminste (de Belgische Leopold III is in zijn land gebleven en heeft in "krijgsgevangenschap" een niet al te slechte tijd gehad, wat nogal wat kwaad bloed heeft gezet; waar nog bijkwam dat hij, de weduwnaar van de populaire Astrid, een burgermeisje huwde. Deze zaken hebben o.a. tot de koningskwestie geleid, red.).

- Hoe keek men tegen de capitulatie zelf aan?

Dat is een van de verschrikkelijkste momenten uit mijn leven geweest. Toen ik mijn pistool moest inleveren heb ik het neergesmeten. Ik heb daar gewone soldaten zien huilen. Maar ja, wat moest je. We hadden geen enkel vliegtuig meer, we hadden geen munitie meer voor ons moderne luchtdoelgeschut.

- Jan Soldaat zag het ook wel dat er niets meer aan te doen viel.

Ik spreek niet graag over Jan Soldaat, dat klinkt zo denigrerend. Maar om terug te komen op de vraag: velen hebben niet beseft dat we het niet konden houden. Op vele plaatsen aan het front hebben wij behoorlijk van ons af weten te bijten (Scherpenzeel, Barneveldt-Amersfoort, Rotterdam, slag om de residentie). Na de terugtocht op 14 mei, onder een dikke mist, zodat de Duitse vliegtuigen ons niet konden zien, stonden we weer min of meer gevechtsklaar. Niet dat we het daar zouden hebben gehouden - de Visting Holland was in de eerste wereldoorlog nog wel goed en zeker in 1672 - maar vanuit de lucht was hij onhoudbaar. Het verschrikkelijke nadeel was de Duitse overmacht in de lucht.

- Bent U direkt krijgsgevangene gemaakt?

De generale staf mocht in Den Haag blijven, de staf veldleger in de kelders van de R.H.B.S. te Gouda. Totdat ik in 1942 als krijgsgevangene werd afgevoerd ben ik bij de distributie werkzaam geweest. Ik moest de distributiekantoren controleren op hun bonnen.

In mei 1942 werden we afgevoerd. De eerste drie weken zaten we in Langwasser. We werden aanvankelijk als politieke gevangenen beschouwd omdat we het vertrouwen van de Führer beschaamd zouden hebben. Na deze drie weken werden we als krijgsgevangenen beschouwd onder de conventie van Genève, en we werden dienovereenkomstig behandeld. Later worden we verhuisd naar Neu Brandenburg in Mecklenburg.

De geestelijke belasting was voor velen te zwaar. Je moest proberen je geest flexibel te houden, en ik voor mij deed dat door lessen in geschiedenis en krijgsgeschiedenis te geven aan de kadetten en adelborsten. Maar het was toch vooral het gevoel van machteloosheid wat je kwelde, naast de luizen. De hiërarchie werd wel bewaard, dat gaf echter geen problemen en het had ook geen consequenties. De generaals zaten in een kamp in Königstein en de soldaten waren over verscheidene kampen verdeeld.

Op 3 maart werden we door de Russen bevrijd. Na de terugkeer in Nederland werd ik bij de generale staf in Den Haag ingedeeld. Nou, dat was daar een grote puinhoop. We hadden weinig up-to-date geschoold personeel, afgezien van de mannen van de prinses Irene brigade, en die woonden grotendeels buiten Nederland en wilden zo snel mogelijk naar huis. We moesten allemaal naar Engeland, voor herscholing.

- Hoeft het, achteraf gezien, zin gehad dat het Nederlandse leger nog 4,5 dag gevochten heeft (ongeveer 3000 doden en vele invaliden) ?

Jazeker. Elke gesneuvelde Duitser was er één, en naar schatting heeft Hitler ook ongeveer 3000 man verloren. Hij is dus duivels geweest dat wij op het allerlaatste moment nog een 1200 door onze soldaten gevangengenomen parachutisten naar Engeland hebben getransporteerd. Parachutisten, hooggetrainde kerels; en die zijn dan door onze grotendeels eenvoudige depottroepen (troepen in eerste opleiding van enkele weken, red.) in de randstad gevangen genomen. Dat is nou weer merkwaardig, wij zijn een typisch volk. Als je tegen een Nederlander zegt: wat is je vaderland je waard, dan zegt hij: mijn vaderland? ik heb geen vaderland, de enige grond die ik heb is de grond in mijn bloempot. Maar als puntje bij paaltje komt, dan doen we het wel. Als je een Nederlander aan zijn vrijheid komt dan noemt hij het niet.

- Hebt U nog een oordeel over het verzet in Nederland?

Het Nederlandse verzet is toch een geweldig verzet geweest. Men nam vrijwillig enorme risico's. Ik heb ongelooflijk veel respect voor met name de mensen van het eerste uur.

Ter adstructie van de rol die de heer Koning aan het verzet toekent, ook in verband met de tegenwoordige tijd, het volgende citaat van zijn hand uit Ons Leger, jaargang 1968, nummer 7, pag. 16:

"Alle verzetshelden, die door het moordende lood van het vuurpeloton, of een langzame smartelijke dood in een concentratiekamp vonden, hadden maar één ideaal en wel een vrij Nederland, waarin de rechten van de mens gewaarborgd zouden zijn, een vrij Nederland waarin een ieder zou kunnen profiteren van de allesbeheersende waarde van de democratische staatsvorm. Helaas valt te constateren, dat door velen in ons volk de lessen - de met bloed gekochte lessen - uit het verleden niet hebben geleerd, of niet hebben willen leren.

Het vasthouden aan idealen en beginselen is voor velen bijzaak of overbodig geworden. De politieke haarkloverijen en de politieke versplintering van voor de oorlog zijn weer teruggekeerd. Verheerlijking der schaamteloosheid, uittarting en uitholling van het gezag, onderminning van geloofswaarden, volkomen eenzijdig gerichte protestdemonstraties, het belasteren en het uiten van niet bewezen monsterachtige beschuldigingen zijn aan de orde van de dag. Voor geweld, door middel van laffe bomaanslagen en van terreur, wordt niet meer teruggedeinsd. Wetenschapsmensen (....) hangen de demagoog uit, zoals een professor Delfgaauw (....). En dan vraagt men zich af, wat al die hetze, al dat gescheld, al dat lawaai toch voor doel heeft. Dat doel is volkomen duidelijk. Dat doel is de positie van Amerika overal in de wereld te ondermijnen. Maar waarom richt al die aktie zich tegen Amerika? De reden waarom zich al die akties tegen Amerika keren is eveneens duidelijk. Het imperialistische communisme streeft - en blijft streven - naar de Communistische wereldheerschappij."

k o u d e o o r l o g

- Wanneer bent U zich bewust geworden van iets als een Koude Oorlog?

Daar ben ik me in feite van bewust geworden in 1948. Toen moest ik plotseling bij de chef komen en ik kreeg opdracht een vluchtweg te organiseren (stilte)...Het is, hoelang geleden, 1948, dus het is 24 jaar geleden, nou, misschien mag ik het nu wel zeggen, nou, het is misschien toch maar beter om niet naam en toenaam te noemen; maar ik moest toen een vluchtweg organiseren voor

een heel hoog gezelschap en toen vroeg ik de chef, waarom. Hij zei me dat inderdaad grote gevaren dreigden, zodanig groot, dat toen al vluchtwegen werden georganiseerd door ons om hoge persoonlijkheden in geval van gevaar het land uit te krijgen.

Toen heb ik gezegd, hoe kan dat nu. En ik kreeg steeds meer gegevens daarover en toen bleek mij inderdaad dat die Russen welbewust streefden naar de overheersing van de gehele wereld - dat is het beruchte Polstrat-program.

- Wat is het Polstrat-program? Is het ooit gepubliceerd?

Zeker, daar heb ik zelf talloze artikelen over geschreven. Dat had ik uit Engelse gegevens, en dat hield in dat die Zdzianov en Shaposnikov, Zdzianov, de man van de Komintern en Shaposnikov, het strategische brein van Stalin. Deze twee hebben in opdracht van Stalin het Polstrat-program in elkaar geschroefd. De opdracht hiervoor kregen ze in augustus 1944 en op 19 januari 1945 hechtte Stalin daar zijn goedkeuring aan en op 4 februari 1945 ging hij met dat Polstrat-program in zijn binnenzak naar Yalta om te praten over de mogelijkheden van de eeuwige vrede te garanderen. Ik noem dat altijd maar het grote bedrog van Yalta.

De heer Koning omschrijft het Polstrat-program als volgt: "het 'politieke en strategische programma van de Sovjet-Unie', waarin precies stond aangegeven wanneer en op welke wijze men te werk moest gaan om, na vernietiging van het Derde Rijk en Japan, de communistische wereldheerschappij tot stand te brengen. Van etappe tot etappe werd vastgelegd hoe achtereenvolgens - geheel in de lijn van de strategie van Lenin - Azië, het Midden-Oosten, Afrika, West-Europa, Engeland en ten slotte Amerika moesten worden onderworpen en ingeschakeld in het Sovjet-imperium." (De Koude Oorlog, Callenbach, Nijker, z.j., pag. 89).

- Wij dachten dat dit program niet zo bekend was?

Informeert U maar eens bij de bibliotheek van het Ministerie van Defensie, en dan moet U vragen naar de afleveringen van de Intelligence Digest van 1948 en 1949.

- Is de conservatieve buitenlandse politiek van Stalin tot de harde sowjetisering van de Balkan, beginnende in 1947, niet in flagrante tegenstelling met het Polstrat-program?

Nee, nee, nee, helemaal niet, het was een kwestie van tactiek. Stalin's strategisch beleid stond vast, alleen de uitvoering ervan, dat kon wel verschillen. Chroetsjev heeft wel eens gezegd, dat het zowel op vredelievende als op gewelddadige wijze kon.

Hierin moet U ook mijn principiële bezwaar tegen het communisme zoeken. Ze staan op het standpunt: het doel heiligt de middelen. In theorie zijn nazisme en communisme water en vuur, maar in de praktijk echter zijn ze volkomen gelijk, met concentratiekampen, geheime politie, censuur, terreur, met wegcijferen van de mens.

- Tsjechoslowakije 1948 was de direkte aanleiding tot het oprichten van de NATO. Deze coup werd in het Westen uitgelegd als voorbeeld van de Russische agressie. Heeft de NATO nog bestaansrecht, gezien de motivatie van de oprichting ervan en de nieuwe inzichten die hierover bestaan?

Ja, ja. Doodeenvoudig om een muur op te richten tegen dit imperialisme van Rusland. Want dat blijft. De hele politiek en strategie van Rusland na de

tweede wereldoorlog heeft in het teken gestaan van het super-imperialisme.

- Heeft U zich trouwens nog op de hoogte gesteld van de nieuwe theorieën die er de laatste tijd zijn ontstaan over de rol van de Verenigde Staten in het ontstaan van de koude oorlog?

Nee, daar heb ik niets over gelezen.

- Om terug te komen op onze vorige vraag. Zou het eventuele opdringen van de Russen reëel zijn geweest? Direkt na de tweede wereldoorlog waren de Verenigde Staten toch de machtigste staat?

Oh nee, geen sprake van. Ja, natuurlijk, op 14 augustus 1945 hadden de V.S. een enorme macht: 11 miljoen man te land, ter zee en in de lucht. Maar in 1946 begonnen de Amerikanen en de Engelsen zeer sterk te demobiliseren, zodat Amerika bij het begin van de Korea-oorlog nog maar 4 divisies op volle oorlogsterkte had.

- Maar de V.S. hadden toch het kernwapenmonopolie?

Ja, wij hebben tot 1950 hier in het Westen de vrijheid behouden bij gratie van de Amerikaanse atoomparapluie.

- U vond dat de NATO toen opgericht moest worden tegen een acute Russische dreiging. Stelt U zich nu nog op dit standpunt?

Precies zo. Er is voor geen cent veranderd in de Russische opvattingen. Ik heb er onlangs nog een artikel over geschreven. (Ons Leger, 1969, nummer 8, pp. 1-3). Daarop werd zelfs in een Russische krant gereageerd. De Nieuwe Limburger van 7-10-1969 meldt daarover: "Het Russische blad 'Krasnaja Swesda' heeft de generaal-majoor b.d. B.Koning uit Echt scherp veroordeeld om een artikel in 'Ons Leger'. (....) Het Russische blad spreekt over 'Leugenaars en onnozele geesten van het type Koning, die proberen het Nederlandse volk en de Sovjet-Unie uit een droom te helpen'. Het Limburgs Dagblad van 11-10-1969 vult de Russische verklaring nog aan: "De generaal heeft wat sensationele citaten opgediept, beschuldigt de Sovjet-Unie van koude oorlogvoering en het voornemen om Nederland en andere Europese volkeren te verzwelgen.")

Het zal echter niet in mijn hoofd opkomen om het Westen voor te stellen als een gemeenschap van engelen en de lieden achter het ijzeren gordijn als alleen maar duivels. Ik erken de mens in de communist wel, maar de leer, die de mensen wordt opgelegd, wordt geïndoctrineerd, die vind ik verschrikkelijk. In het Russische leger wordt van de minimaal drie jaar dienstplicht 16 % gebruikt voor politieke indoctrinatie. Ik had het in het leger niet in mijn hoofd gehaald om over indoctrinatie te praten.

- Vindt U niet dat er in het Nederlandse leger geïndoctrineerd wordt?

Officieel geïndoctrineerd? Nee, geen sprake van. Wij hebben geen officieel aangestelde lieden die de mensen dit en dat wijsmaken.

-Officieus toch wel op grote schaal, dunkt ons.

Individueel misschien, maar ik heb me er nooit aan bezondigd. Ik heb me altijd op het standpunt gesteld: het leger is a-politiek. Het is de dienaar van het volk en de politieke tegenstellingen daarin werken alleen maar verzwakkend.

- En het vroeger taboe voor "linkse" bladen op de kazerne?

Daartegen heb ik me altijd verzet.

- U heeft nog een debat gehad met Delfgaauw?

Met Delfgaauw, ja, daar heb ik mee over de streng gelegen. Ja, ja, maar ik had hem. Ik had hem, nou en of.

- Dat debat ging over?

Over Vietnam.

- Daar heeft Delfgaauw al meer problemen mee gehad, onder andere met professor Baudet in het Algemeen Dagblad van 30-3, 13-4 en 27-4-1968, waaraan U trouwens ook nog refereert in Uw artikel in Ons Leger, jaargang 1968, nummer 7, pag. 16.

Baudet, dat vind ik een man uit één stuk. Dat artikel van hem in de Groniek, dat hij op jullie verzoek geschreven heeft, dat vond ik het beste stuk (Groniek 21, red.). Het is een prachtkerel hè, Baudet. Ja, dat is een man die zijn hersens gebruikt. Delfgaauw niet, dat is een emotioneel bewogen man. Die beweert maar en ik heb hem aan de hand van de feiten terechtgewezen, want hij beweerde dingen die hij niet kon bewijzen. En daarom heb ik hem onder de neus gewreven dat hij onwetenschappelijk was en dat heeft hij me nooit kunnen weerleggen. Hij heeft zelfs toegegeven dat het met de heer Koning, zoals hij dat schrijft, moeilijk debatteren is.

- Naar aanleiding waarvan werd de discussie gevoerd?

Zijn artikelen die hij in Adelbert in juni, september en oktober 1966 en februari 1967 schreef hadden de tendens volkomen anti-Amerikaans te zijn. Op een gegeven moment beweerde hij iets heel kwalijks voor Amerika en daar kon hij de bron niet voor noemen. Dat was een verduiveld gemene insinuatie, namelijk dat Amerika de oorlog in Vietnam alleen maar voerde om ervaring te krijgen in deze wijze van oorlogvoeren, omdat Amerika dan later in Zuid Amerika daarvan zijn profijt zou trekken als daar zo'n oorlog uitbrak. Dat had een hoge Amerikaan gezegd, en toen heb ik hem gevraagd om man en paard te noemen, welke hoge Amerikaan dat was en dat kon hij niet. Toen heb ik hem het vuur zodanig aan de schenen gelegd dat hij zei: ja, ik heb mijn bronnen uitgeleend en ik weet niet meer aan wie. Toen heb ik hem een hele poos de tijd gegeven om die bronnen op te zoeken. Ongeveer een maand of drie, vier later heb ik hem weer geschreven of hij die bronnen al had. Maar hij had ze nog niet, hè. Toen heb ik me toch maar verstout om te zeggen dat hij op onwetenschappelijke wijze debatteerde.

v i s i e o p d e g e s c h i e d e n i s

- Wat is geschiedenis?

Ik sta op het standpunt, dat geschiedenis er is om uit te leren. Het is gecompliceerde levenservaring van diegenen, die boven of onder het gemiddelde zijn gebleven. Wie de lessen uit de geschiedenis negeert, moet zelf alles opnieuw ervaren. Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Geschiedenis is voor mij het geheugen der mensheid. Een goed geheugen, dat er ons voor behoedt, dat wij ons tweemaal aan dezelfde steen stoten.

- Hoe vat U uw leraarschap op?

Het is de taak van de leraar die lessen van de geschiedenis aan de leerlingen

duidelijk te maken. Daarbij heb ik mij steeds laten leiden door de uitspraak van Toynbee, nl.: de geschiedenis stelt ons steeds voor nieuwe problemen. Het is dan de taak van de leidinggevende generatie die problemen op te lossen ten bate van de gehele mensheid. De eigen ervaring en die van anderen (en dat is "geschiedenis") kan ons daarbij helpen. Het officier en leraar zijn heeft mij steeds ten volle bevredigd. Als ik het weer moest doen, dan deed ik het weer precies zo. Niets is mooier dan leiding te geven aan jonge mensen, ze te boeien en ze wat mee te geven waar ze wellicht in hun latere leven wat aan hebben. Voorwaarde daarbij is, dat je ze weet te pakken, zodat ze respect voor je hebben, zonder dat ze bang voor je zijn en daarnaast dient men zijn vak volledig te beheersen. Het eigen voorbeeld is hierbij van het grootste belang.

Frits Thissen
Pierre Maas
Jan Snijders

Enkele publicaties van de heer B.Koning:

De Koude Oorlog, ontstaan, verloop en bestrijding.
(Callenbach, Nijkerk, z.j.).

Bevrijding van Nederland 1944-1945.
(Callenbach, Nijkerk, z.j.).

De Wereldoorlog 1939-1945.
(Ad. M.C.Stok, Den Haag, z.j.).

De wereldmacht van het Witte Huis.
Vertaling van R.Sherwood:
Roosevelt and Hopkins, an intimate history.
resp. Ad.C.M.Stok, z.j.
New York, 1948.

Het gebroken geweertje.
Bericht van de Tweede Wereldoorlog, band I, no. 6.
Talloze artikelen in o.a. De Militaire Spectator.
Ons Leger.

BOEKHANDEL BOSMA
WETENSCHAPPELIJK ANTIQURIAAT
BRUGSTRAAT 18
GRONINGEN tel. 050-126516

G R O T E V O O R R A A D A N T I Q U A R I S C H E
B O E K E N - B R O C H U R E S - P A M F L E T T E N
op het gebied van g e s c h i e d e n i s - p o l i t i e k e n z.